

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน จึงต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญ คือ มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนร่วมจัดการศึกษาและให้มีความอิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ (กระทรวงมหาดไทย, 2551, หน้า 3) ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะเด็กเล็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ซึ่งเป็นช่วงปฐมวัย เป็นช่วงแรกเริ่มของชีวิตที่มีความสำคัญมาก การทำให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากอายุที่สำคัญที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ คือ ช่วงปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีแรก เป็นช่วงที่เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และรับประสบการณ์ใหม่ เนื่องจากระบบประสาทและสมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และกำลังสร้างใยประสาทเชื่อมประสานกันระหว่างเซลล์สมอง ทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งผ่านข้อมูล การเจริญเติบโตทางกายภาพของสมองในลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ (บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, 2550, หน้า 118) ในปัจจุบันภาวการณ์อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงไป จากครอบครัวขยายที่เด็กจะได้รับการดูแลจากญาติผู้ใหญ่จนถึงวัยเข้าโรงเรียน เป็นครอบครัวเดี่ยวที่ต้องรับส่งลูกเข้าสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือศูนย์ดูแลเด็กเล็ก โดยหวังให้เด็กได้รับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการจากผู้ดูแลเด็กเล็ก ดังนั้นครูผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็กเล็กจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กในวัยนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, มปป.) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อไป โดยกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ในปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 17,821 ศูนย์ มีเด็กที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมจำนวน 900,000 คน มีผู้ดูแลเด็กเล็ก จำนวน 45,942 คน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, มปป.)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับเด็กตามความต้องการและตามธรรมชาติของเด็ก ด้วยการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กมีความสุขและปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการเล่น ซึ่งเด็กจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย โดยผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการอบรมเลี้ยงดูเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาสูงสุด แต่จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 92 - 93) ได้ประเมินผลโครงการนำร่องการจัดชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ พบว่าครูผู้สอนในชั้นเด็กเล็กไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หลักการวัดผลและประเมินผล ไม่สามารถปฏิบัติตามตารางกิจกรรมประจำวันและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ไม่มีความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารขาดความรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ขาดเครื่องมือในการนิเทศ ผู้ปกครองไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเด็กเล็ก ส่วนการสนับสนุนการปฏิบัติงาน พบว่า แรงสนับสนุนเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับโดยตรงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจเป็นด้านข่าวสาร เงิน กำลังงาน หรือทางด้านอารมณ์ ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้รับเดินไปสู่เป้าหมายที่ผู้รับต้องการได้โดยเฉพาะผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน รวมทั้งผู้ปกครองในด้านต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้ดูแลเด็กสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากผลจากการติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 45 – 46) พบว่า การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังมีปัญหาหลายด้านโดยเฉพาะในด้านผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็กที่มีคุณวุฒิค่อนข้างต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีความรู้และมีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูและส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยน้อย ขาดทักษะในการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอน และการจัดประสบการณ์กับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับที่หัตถดาวละอองโรจน์วงษ์ (2540, หน้า 8) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ดูแลเด็กบางคนไม่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อน ทั้งการปฐมนิเทศ การฝึกอบรมก่อนประจำการ และการฝึกอบรมระหว่างประจำการ ทำให้ผู้ดูแลเด็กเล็กเหล่านี้ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่เข้าใจหลักการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบกับการที่ผู้ดูแลเด็กมีการลาออกบ่อย ทำให้เสียเวลาและงบประมาณในการฝึกอบรมใหม่ ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ต่อเนื่องและไม่คุ้นเคยกับเด็ก และคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครองเด็กบางส่วนยังไม่เข้าใจในหลักการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงส่งผลให้บุคคลกลุ่มนี้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนในโครงการความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นโครงการผลิตบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จัดการเรียนการสอนให้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย อันจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

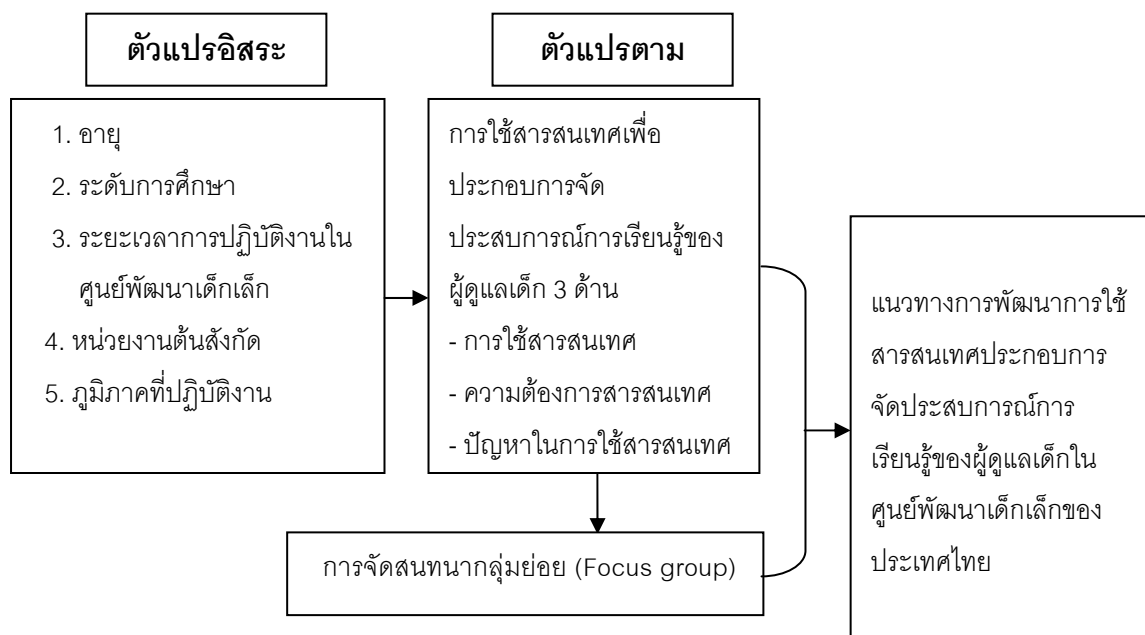
1. เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย 3 ด้าน คือ การใช้ ความต้องการ และปัญหาในการใช้สารสนเทศ

2. เพื่อเปรียบเทียบสารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย 3 ด้าน คือ การใช้ ความต้องการ และปัญหาในการใช้สารสนเทศ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานต้นสังกัด และภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศแตกต่างกัน
2. ผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศแตกต่างกัน
3. ผู้ดูแลเด็กที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกันมีการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศแตกต่างกัน
4. ผู้ดูแลเด็กที่มีหน่วยงานต้นสังกัดต่างกันมีการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศแตกต่างกัน
5. ผู้ดูแลเด็กที่มีอยู่ในภูมิภาคต่างกันมีการใช้สารสนเทศประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย โดยครอบคลุมสาระตามประเด็นต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กที่ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552 จำนวนทั้งสิ้น 843 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, มปป.)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กที่ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552 จำนวนทั้งสิ้น 286 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2547, หน้า 132) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลเป็นหน่วยในการแบ่งชั้น

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1.1 อายุ

2.1.2 ระดับการศึกษา

2.1.3 ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.4 หน่วยงานต้นสังกัด

2.1.5 ภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน

2.2 ตัวแปรตาม คือ การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก 3 ด้าน คือ การใช้ ความต้องการ และปัญหาการใช้สารสนเทศ

นิยามศัพท์

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่เลี้ยงดูเด็กและให้การอบรมสั่งสอนเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 – 6 ปี ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมตามวัยเป็นการเตรียมความพร้อม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ

2. ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคคลที่ผ่านการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์จากคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกบุคคลที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เลี้ยงดูเด็กและให้การอบรมสั่งสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านเหมาะสมตามวัย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และได้รับรางวัลผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552

3. สารสนเทศ หมายถึง ข่าว (News) ข้อเท็จจริง (Facts) ข้อมูล (Data) ตลอดจนความรู้ (Knowledge) ที่ได้จากการสำรวจ การศึกษาหรือการสอน ซึ่งได้มีการบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในรูปของวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ภาพยนตร์ แผ่นซีดีรอม เทปเสียง เทปเสียง ไมโครฟิล์ม รวมถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย ประกอบด้วย

3.1 การใช้สารสนเทศ หมายถึง การนำสารสนเทศที่ค้นหาหรือที่ได้รับมาใช้ตามวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ

3.2 ความต้องการใช้สารสนเทศ หมายถึง อยากรู้ ได้ ใครได้ ประสงค์จะได้ความถูกต้อง ความพอใจ และความชอบใจ ซึ่งนำไปสู่ผลสำเร็จที่จะใช้สารสนเทศตามที่ผู้ดูแลเด็กเล็กมีความ

จำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อแก้ไขข้อสงสัยและหาคำตอบที่ต้องการทราบ และเพื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย หรือเพื่อสังคมโดยรวม

3.3 ปัญหาการใช้สารสนเทศ หมายถึง สถานการณ์ที่ต้องการคำตอบ ต้องใช้ความคิดและการสังเคราะห์ความรู้ที่เคยเรียนมา เนื่องจากยังไม่เห็นแนวทางหรือวิธีการที่เด่นชัดในการใช้สารสนเทศเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กเล็ก

4. แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งที่รวบรวมและเผยแพร่สารสนเทศ ได้แก่ แหล่งสารสนเทศสถาบัน (ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดอื่นๆ หรือหน่วยงานอื่น) แหล่งสารสนเทศบุคคล (ตนเอง เพื่อนร่วมงาน ผู้เชี่ยวชาญ) แหล่งสารสนเทศมวลชน (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์) แหล่งสารสนเทศอื่นๆ (การอบรม การประชุม/สัมมนา การไปทัศนศึกษา)

5. ประเภทของสารสนเทศ หมายถึง รูปแบบหรือประเภทของสื่อที่บันทึก หรือนำเสนอสารสนเทศ แบ่งได้ดังนี้

5.1 สิ่งตีพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เป็นวัสดุที่อยู่ในรูปของตัวพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ นิตยสาร วารสาร ดรรชนี วิทยานิพนธ์ รายงาน การวิจัย เรื่องสั้น กฤตภาค

5.2 สิ่งไม่ตีพิมพ์ หมายถึง วัสดุที่ไม่ได้อยู่ในรูปของตัวพิมพ์ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายด้านเช่นเดียวกับสิ่งพิมพ์ เป็นแหล่งตอบคำถามเฉพาะเรื่อง ให้ความบันเทิง เป็นแหล่งในการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ สไลด์ เทปวีดิทัศน์ แผ่นซีดีรอม แถบเสียง วัสดุย่อส่วน

5.3 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อใหม่ในการบันทึกสื่อสารสนเทศ เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนำไปพัฒนาคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคม ได้แก่ ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โทรสาร เคเบิลทีวี

6. กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมและกระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม

6.2 ขั้นดำเนินการ เป็นขั้นดำเนินกิจกรรมที่อาจเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

6.3 ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการประมวลสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากกิจกรรม เพื่อสร้างให้เด็กเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

7. หน่วยงานต้นสังกัด หมายถึง สภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

7.1 เทศบาลเมือง

7.2 เทศบาลตำบล

7.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

8. การให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน หมายถึง สิ่งที่ผู้ดูแลเด็กได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากผู้ปกครองเด็กในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ข้อมูลเพื่อเสนอแนะการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทย แล้วนำมากำหนดนโยบายด้านการศึกษาปฐมวัยของหน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้สารสนเทศของผู้ดูแลเด็กเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เสริมสร้างพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายการจัดการศึกษาไทย

3. ได้แนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้ดูแลเด็กให้มีคุณภาพสูงสุดแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประเทศไทยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ